

RADIOTELEK

SZOVJET-ROMÁN
EGYÜTMŰKÖDÉSI
MEGÁLLAPODÁS

Moszkvában aláírták a Szovjetunió és Románia 1976-tól 1980-ig terjedő időre szóló népgazdasági tervnek egyeztetésére vonatkozó jegyzőkönyvet. Az okmányt Nyikolaj Bajbakov, a szovjet Minisztertanács elnökhelyettese, az Állami Tervbizottság elnöke és Mihai Marinescu román miniszterelnök-helyettes, az Állami Tervbizottság elnöke írta alá. A jegyzőkönyv hangsúlyozza, hogy a felek megállapodásra jutottak az együttműködés fejlesztésében a bányászatban, a kohászatban és a cellulóz-papíriparban, a termelési kooperáció és szakosítás megszervezésében, a népgazdasági ágazatok egész sorában. Megállapodást kötöttek több termelőüzem építésében való együttműködésről. (TASZSZ)

KÜLFÖLDI ZSOLDOSOK
AZ ANGOLAI
HARCOKBAN

A Délnyugat-afrikai Népi Szervezet (SWAPO) angoliai képviselőinek szövívoje pénteken Londonban kijelentette, hogy az angolai fegyveres harcokban mintegy 12 ezer külföldi katonai és tiszt vesz részt. Az MPLA ellenfeleinek oldalán. Az idegen katonaság derékhadja a dél-afrikai fegyveres erők alakulataiból és különítményeiből kerül ki, mellettük azonban amerikai, francia és angol zsoldosok is működnek. A zsoldoshadereget egy dél-namíbiai katonai bázisról látják el hadifelszereléssel és utánpótlással. A hadifelszerelést a dél-afrikai légitársaság repülőgépei szállítják a bázisra. (TASZSZ)

MAROKKÓI KATONAI
EGYSEGEK BEHATOLTAK
NYUGAT-SZAHARÁBA

Marokkói katonai egységek 110 kilométeres mélységben behatoltak nyugat-szaharai területekre, és ellenőrzésük alá vonták a stratégiai fontosságú Szemara sivatagi várost. A csapatok a dél-marokkói katonai körzet főparancsnokának közvetlen irányítása alatt állnak. A sivatagi terület függetlenségéért küzdő mozgalom, a Polisario képviselői azt hangoztatták, hogy a front harcossal megütözték a marokkói egységekkel, s a bevonuló csapatok „emberben és hadianyagban súlyos veszteségeket szenvedtek”. (ADN)

FÖLDRENGÉS
HAWAII-SZIGETEN

Két nagy erejű — a Richter-skála szerint 7,3-as és 5,2-es erősségű — földrengés rázkódtatta meg tegnap Hawaii-szigetét. A földlökések kiinduló pontja a működésbe lépett Kilauea-vulkán volt, amelynek kráteréből széles lávafolyam tört elő. A természeti katasztrófa komoly pusztítást végzett: Hawaii partjai közelében hajók süllyedtek el, a szigeten úttestek szakadtak be. Egy ideig szünetelt az áramszolgáltatás. (MTI)

Tanácskozik a BT

New York (Reuter)

Nem született még döntés a Biztonsági Tanács zárt ülésén az ENSZ békefenntartó erőinek a Golan-fennsíkön történő állomásoztatása kérdésében. A tanács többször összeült, és meghallgatta Waldheim ENSZ-főtábornok beszámolóját és a Közel-Keleten tett körútról, és mindenekelőtt a mandátum meghosszabbításával kapcsolatos szíriai és izraeli álláspontokról.

A Biztonsági Tanács tagjai között teljes az egyetértés abban a kérdésben, hogy a főtábornok indítványának megfelelően az ENSZ-erők megbízatását újabb hat hónappal kiterjesszék.

Vita tárgyát képezi azon-

Portugália

Csak a válság politikai
megoldása tartóztathatja
fel az ellenforradalmat
A Portugál KP Politikai Bizottságának nyilatkozata

Lisszabon (MTI)
A Portugál Kommunista Párt Politikai Bizottsága Lisszabonban nyilatkozatot tett közzé. A PB megállapítja:

„A katonai baloldal és a forradalmi erők általában súlyos vereséget szenvedtek az elmúlt napokban, a reakciós erők viszont előretörték, fontos pozíciókra tettek szert a katonai apparátusban és a hatalom rendszerében.”

A dokumentum utal arra, hogy a Portugál Kommunista Párt mindvégig politikai megoldást szorgalmazott, majd annak a véleményének ad hangot, hogy a párt által javasolt megoldás lényegében az új erőviszonyok közepette is az egyetlen út az ellenforradalom feltartóztatásához.

„A fasiszta diktatúra veszélye világosan körvonalazódik, ha nem fognak össze mindazok, akik harcolni akarnak ellene” — hangsúlyozza a nyilatkozat.

A párt szerint az eseményekből „sok tanulságot” kell levonni. „A fiatal demokrá-

cia fennmaradása szempontjából mindazoknak, akik balos radikalizmus hatása alá kerültek, máris le kell vonniuk a következő tanulságot: a baloldali erők megosztottsága, a szövetség elutasítása, a PKP-ellenes harc a vereség útja, s nemcsak azoknak a veresége, akik ilyen politikát követnek, hanem a forradalom veresége is. A másik tanulságot azoknak kell levonniuk, akik a Portugál Szocialista Párt és a kilenccel csoportjának (Antunesék) befolyása alatt állnak, és meg akarnak akadályozni egy új fasiszta diktatúrát: a reakciós jobboldallal való szövetség, és a baloldal elleni harc megnyitja az utat saját bukásuk előtt, a szabadságjogok és a forradalom felszámolása előtt is.”

A PKP PB figyelmezteti az MFA „mérsekelteit” (Antunesékat) és a PSZP-t annak veszélyére, ami abban rejlik, hogy a reakciós jobboldal őket is „uralma alá hajtja, vagy elsöpri”, ha vele szövetségnek a forradalmi erőkkel szemben.

A KP felszólította a munkásokat, a dolgozó parasztokat, az összes antifasisztát, tegyék félre ellentéteiket, és fogjanak össze azon az alapon, ami egyesíti őket: a szabadságjogok és a forradalmi vívmányok megvédésének, a demokrácia megőrzésének alapján. A kommunista következőket tartják a leg-
lényesebbnek:

— Tárgyalással és politikai eszközökkel találjanak megoldást ott, ahol még tart a katonai zendülés;

— azonnal vessenek véget a megtorlásoknak, bebörtönzéseknek, üldözéseknek és a „tisztogatásnak balra”;

— hozzanak szigorú intézkedéseket az ellenforradalmi tevékenységgel, mindenekelőtt a „Portugál Felszabadítási Hadsereg” (ELP) és a „Portugál Demokratikus Felszabadítási Mozgalom” (MDLP) nevű szervezetekkel szemben;

— vessenek véget a lisszaboni katonai körzetben elrendelt ostromállapotnak, állítsák helyre a szabadságjogok gyakorlását az egész országban.

Ford elindult
ázsiai körútvjára

Washington (MTI)

Gerald Ford, az Egyesült Államok elnöke szombaton — közvetlen munkatársainak és tanácsadóinak, valamint csaknem 200 újságírónak a kíséretében — a Washington közelében levő Andrews-légitámaszponton elindult tiznapos távol-keleti körútvjára.

Az elnök kíséretében van többek között Henry Kissinger külügyminiszter, Joseph A. Sisco külügyminiszter-helyettes és Philip Habib külügyi államtitkár.

Ford elnök és kísérete közép-európai idő szerint este 10 órakor érkezett az alaskai Fairbanksbe, s 24 órát töltött ott. A továbbiakban üzemanyag-felvétel céljából rövid időre megszakítja útját Tokióban, s hétfőn érkezik körútvjának első állomására, Pekingbe.

Fairbanks (UPI)

Ford elnök az alaskai légitámaszpontra érkezve, nyilatkozott az újságíróknak.

ban az a szíriai javaslat, hogy az ENSZ-erők mandátumának meghosszabbításáról szóló határozat utaljon arra a korábbi, novemberi határozatra, amely a palesztin felszabadítási szervezet képviselőit feljogosítja, hogy részt vegyenek a közel-keleti helyzettel kapcsolatos minden ENSZ-vitában. Szíria ugyanakkor javasolja, hogy e határozatnak megfelelően 1976 januárjában a palesztin szervezet képviselőinek részvételével a Biztonsági Tanács rendezzen vitát a közel-keleti kérdéssről. Izrael az ENSZ-csapatok mandátumának meghosszabbítását támogatja ugyan, de elutasítja e kérdés összekapcsolását más problémákkal.

Könyv az MSZMP
XI. kongresszusáról

Szófia (BTA)

A Bolgár Kommunista Párt kiadja az MSZMP XI. kongresszusának anyagából könyvet adott ki.

A kötet tartalmazza Kádár Jánosnak, az MSZMP KB első titkárának beszámolóját, a programnyilatkozatot, és a kongresszus határozatait, közli Leonyid Breznyevnek, az SZKP KB főtitkárának és Todor Zsivkovnak, a BKP KB első titkárának beszédét.

BATYAI JENŐ:

Lapok a szegedi tudomány-
és technikatörténetből

1. Szeged és környéke már évezredekkel ezelőtt lakott terület volt, a hunok uralma alatt pedig itt volt Attila világirodalmának központja. De innen uralkodtak a gepidák, majd később az avarok. A honfoglaló magyarok a hunok és az avarok korábbi területein telepedtek le. A fejlődés során, a 12. században már a megye legrangosabb városa Szeged, amely a Moroson és a Tiszán szállított sónak lerakódóhelye. A sóraktárakból királyi kamara alakult, amely egészen a mohácsi csatáig fennállott. A só mellett a borkereskedelem fokozta a város gazdasági jelentőségét a középkorban.

A város lakossága a halászat mellett főként földműveléssel és pástorkodással foglalkozott az állandó letelepedést követően. Az állattenyésztés a homokos legelőkön, a földművelés a közelebbi, a város körüli fekete földeken folyt.

A tatárpusztítás Szegedét is letarolta, de IV. Béla intézkedései igyekeztek a város gazdasági és kulturális rangját visszaszerezni. Ezt segítette a hunok betelepedése. Alsóvárosban eubben az időben, a Kun utcában 32 család kapott hajlékot. Hogy milyen nagyságrendű volt abban az időben Szeged mezőgazdasága, arra álljon itt egy idegen, Bertrand de la Brocquière, Jó Fülöp burgundiai herceg tanácsosának 1433-ban leírt megállapítása: „Végre a Tisza mellett épült Szegedre érkeztem. Az egész hosszú utamon egy patk mellett levő két kis ligeten kívül egyetlen fát sem láttam. A lakosság szalmával tüzel, vagy a folyópartokon és a sűrűn előforduló mocsarakban dűsan termő náddal. Kenyér helyett valami lepényjélet esz-

nek, ám ennek sincsenek nagyon bővíben.

Szeged nyílt, nagyobb város, egyetlen, közel egymir ölnyi hosszú utcából áll. A környéke termékeny szántó föld, amelyben bőségesen megterem mindenféle gabona. A lakosság igen sok darvat és tuzogofog, egész piacot látam tele e madarakkal, de nagyon tisztátalanul készítik el mindent, és éppúgy esznek is. A Tiszában igen sok a hal, egyetlen folyóban sem láttam még ilyen nagy halakat. Temérdek szilaj és eladásra szánt ló volt a piacon. Az itteniek nagyon jól értenek ezeknek a lovaknak a szelidítéséhez, ami igen sajátos, különös látvány az idegennek. Azt mondták nekem, hogy három-négyezer lovat is vásárolhatna a városban valaki, annyit van belőle. Olyan olcsók, hogy bárki tíz magyar forintért igen szép csődört kaphat.”

Az állattenyésztés más ágai, a szarvasmarha- és juhtenyésztés, szintén jelentős már a 15. században. Serdült csak a városban tenyésztették. A méhészet is nagyon jelentős, hiszen a cukor még abban az időben nem ismerték. Mátyás király korában megindult a gyümölcs- és díszkertészet. A halászat igazi fellendülése II. Lajos korára esik, amikor tényleg olyan nagy mennyiségű halat hoztak a Tiszából, hogy saját szükségleteiket felülmúlta. A felesleget feldolgozták, amikor úgy jártak el, hogy a nagy halakat kettéhasították, sózták, és természetes körülmények között szárították. Az így tartósított halat aztán a sárhordó szekerekkel messzi vidékre elszállították. (Az élelmiszeripar első jelei!)

Ebben az időben a földhasználat közös volt, egyéni birtokok nem vol-

Magyar – tunéziai
közös közlemény

Losonczi Pál, a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsának elnöke, Habib Burgibának, a Tunéziai Köztársaság elnökének meghívására 1975. november 25–27. között hivatalos látogatást tett a Tunéziai Köztársaságban.

Losonczi Pál és kísérete Tunézia fővárosában és a vidéki programok során közvelelőül megismerkedett a tunéziai nép tevékenységével, gazdasági, szociális és kulturális fejlődése terén elért eredményeivel.

A két államfő a kölcsönös megértés szellemében és szívélyes légkörben folytatott tárgyalásokon tájékoztatta egymást országok helyzetéről. Megvizsgálták a magyar – tunéziai kapcsolatok helyzetét, az együttműködés távlatait és eszmecserét folytattak a nemzetközi helyzet időszerű kérdéseiről — ismerteti többek közt a közös közlemény.

Losonczi Pál tájékoztatót adott a Magyar Népköztársaság belső helyzetéről, az országépítésben elért eredményeiről, valamint a gazdaságfejlesztési tervéről. Ismertette a Magyar Népköztársaság külpolitikai tevékenységét, amelyben nagy szerepe van a békéért, a nemzetközi biztonságért és együttműködésért, a népek szabadságáért és függetlenségéért kifejtett erőfeszítésnek.

A tunéziai fél nagyra értékelték a magyar népnek hazája építésében elért eredményeit.

Burgiba elnök ismertette a Tunéziai Köztársaság helyzetét, az ország fejlesztésében elért eredményeket. A magyar fél nagyra értékelték a tunéziai nép által az ország építésében, gazdasági és társadalmi fejlődésében elért sikereket. Méltatta Tunézia tevékenységét a nem-

zeti felszabadító mozgalmak támogatásában és a fajüldözés, az apartheid és a cionizmus elleni küzdelemben.

A felek meglepedéssel állapították meg, hogy a két ország közötti kapcsolatok az egyenlőség, a szuverenitás kölcsönös tiszteletben tartása és a barátság alapján fejlődnek és mindkét ország népeinek érdekét szolgálják. Örömmel nyugtázták, hogy mélyül a két nép közötti rokonszenv és együttműködés, kapcsolataik egyaránt erősödnek a politikai, gazdasági, műszaki-tudományos és kulturális területeken. Arra a megállapításra jutottak, hogy jelentős lehetőségek kínálkoznak az együttműködés fejlesztésére újabb területeken.

A felek kifejezték elhatározottságukat, hogy tovább folytatják erőfeszítéseiket a nemzetközi biztonság és béke megerősítése, a népek szabadságának és függetlenségének megszilárdítása érdekében. Az egyetemes béke és biztonság megteremtése érdekében támogatják a teljes lezserelésre, a nukleáris és más tömegpusztító fegyverek eltávolítására vonatkozó javaslatokat és azokat az erőfeszítéseket, amelyek a válságokok felszámolására, a még gyarmati területek felszabadítására és a fajüldözés felszámolására irányulnak.

Losonczi Pál, a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsának elnöke szintén köszönetet mondott maga és kísérete nevében Habib Burgibának, a Tunéziai Köztársaság elnökének és a tunéziai népek és szívélyes vendéglátásért és magyarországi látogatásra hívta meg Habib Burgiba elnököt, aki a meghívást köszönettel elfogadta. A látogatás időpontjáról később döntenek.

tak, de földért fizettek a királynak, mivel Szeged szabad királyi város volt. Az 1522-es tizedelajstrom szerint a város mentén háromezer hold szántó volt, amelyen főleg gabonát termesztettek.

A török időkben Szulejmán naplójából kapunk felvilágosítást a város mezőgazdaságára vonatkozóan. Az állattenyésztés ekkor is virágzó. A törökök honosították meg a rizst. A Tiszán vízi malmok őrlék a gabonát. Szilváson, Tarjánban, a Ballagató környékén kertek voltak. Tarjánban még a basák is gazdálkodtak, és ott verték agyon Hóbiárt fel, mert az aszsonynép körül feltűnően legyeskedett. Ekkor kezdik el természetni a paprikát. Megkezdik a szőlőtelepítéseket, ugyanakkor a halászat és a vadászat is divik.

A török utáni sralmas helyzetről Lambion mérnökari tiszt jelentése számol be, mely szerint Szeged egy kis város, huszárokkal, hajdukkal, magyarokkal és rácokkal. Minden csapás ellenére, 1720-ra igyekeznek a mezőgazdaságot újra fellendíteni. Az állattenyésztést meghatározószórák, a juhállomány pedig hatvanszorosra szaporodik. A régi, durva gyapús birka helyett itt szaporítják el a finom gyapjas merinóival keresztezett ivadékat. Egyes években Szegedről 20 ezer mázsa gyapjút szállítottak el.

Vedres István szerint 1799-ben Szegeden négyezer lakoház volt, 27 ezer lakossal. Jelentős az állattenyésztés, de a mezőgazdaság más ágai is erőteljesen kifejlődtek erre az időre. Egyes években például dohányból ezer vagyoni mennyiséget adtak el.

Az 1798-ban alapított Georgikonra már szegedi diákok is jártak; 1817: Burghardt Antal, 1822: Begovcsevics Károly, 1825: Frumm Nándor, 1836: Nagy József és Schwarcz András, 1838: Müller Antal, 1840: Dosits Győző és Dosits Péter, 1842: Szűts József, 1843: Stammer Nándor, 1844: Rózsa József, 1845: Dóka András, 1847: Zombori Mihály.

(Folytatjuk.)